

"Cenâb-ı Hakkın mâsivâsından hiçbir şeyi, ona taabbüd edecek bir derecede kendinden büyük zannetme." cümlesini açıklar mısınız?

"İKİNCİ NOTA"

"Hakikattar bir rüyada gördüm ki, insanlara diyordum:"

"Ey insan! Kur'ân'ın desâtirindedir ki, Cenâb-ı Hakkın mâsivâsından hiçbir şeyi, ona taabbüd edecek bir derecede kendinden büyük zannetme. Hem, sen kendini hiçbir şeyden tekebbür edecek derecede büyük tutma. Çünkü mahlûkat mâbûdiyetten uzaklık noktasında müsâvi oldukları gibi, mahlûkiyet nisbetinde de birdirler."(1)

Kur'an'ın bize öğrettiği temel dusturlardan bir tanesi de şudur: Masiva, yani Allah dışındaki hiç bir şeye ibadet edilemez, edilse şirkir. Bütün varlık; en küçüğünden en büyüğüne, insanda meleğe kadar her şey bu noktada, yani mabud olamama noktasında eşittir. Hiç birinin diğerine göre, peygamber bile olsa, mabud olma özelliği yoktur. Özet ifade ile, İbadet edilmekten uzak olma noktasında her varlık eşittir.

Bir diğer dustur ise, gururdur. Kur'an, insanları gururlanmaktan, kendini başka varlıklardan veya insanlardan üstün görmekten menediyor. Zira insan mahluktur, yaratılmıştır. Diğer bütün varlıklar da mahluktur ve yaratılmışlardır. Allah dışındaki her varlık madem yaratılmaya muhtaçtır ve yaratılmıştır, öyle ise birinin diğerinden hiç bir üstünlüğü olamaz. Nisbi üstünlük vasıfları olsa da bunlar yaratılan tarafından verilmiştir, kişi kendisi bunları kendine takmamıştır. Madem başkası vermiştir, öyle ise onunla gururlanma hakkımız olamaz. Ne ilmim, ne sesim, ne güzelliğim ve ne de malım mülküm beni gururlanmaya sevkedemez. Zira hepsini veren ve yaratan başkasıdır. Öyle ise bütün varlık gibi ben de müflisim, gururlanacak hiç bir şeyimiz yoktur.

(1) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a](#)